

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Výbor pro kulturu a vzdělávání

2007/2253(INI)

7. 3. 2008

NÁVRH ZPRÁVY

o koncentraci a pluralitě sdělovacích prostředků v Evropské unii
(2007/2253(INI))

Výbor pro kulturu a vzdělávání

Zpravodajka: Marianne Mikko

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ	7

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o koncentraci a pluralitě sdělovacích prostředků v Evropské unii (2007/2253(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 11 Listiny základních práv Evropské unie,
 - s ohledem na pracovní dokument útvarů Komise o pluralitě sdělovacích prostředků v členských státech Evropské unie (SEK(2007)0032),
 - s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání¹,
 - s ohledem na své usnesení z 20. listopadu 2002 o koncentraci sdělovacích prostředků²,
 - s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání a stanoviska Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci, Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku a Hospodářského a měnového výboru (A6-0000/2008),
- A. vzhledem k tomu, že Evropský parlament potvrdil své odhodlání bránit a podporovat pluralitu sdělovacích prostředků, která je základním pilířem práva na informace a svobody projevu, které jsou zakotveny v článku 11 Listiny základních práv a zůstávají základními principy zachování demokracie,
- B. vzhledem k tomu, že se při rozhodování o pluralitě sdělovacích prostředků musí vždy zohlednit jak pluralita vlastnictví (vnější pluralita), tak pluralita obsahu (vnitřní pluralita),
- C. vzhledem k tomu, že neomezená koncentrace vlastnictví by mohla ohrozit pluralitu a kulturní rozmanitost, a vzhledem k tomu, že se některé trhy blíží k hranici, kdy již pluralita nebude automaticky zaručena volnou hospodářskou soutěží,
- D. vzhledem k tomu, že evropské smlouvy zaručují právo zřizovat a vlastnit podniky,
- E. vzhledem k tomu, že by nové technologie, komunikační a informační služby měly podporovat pluralitu sdělovacích prostředků a kulturní rozmanitost,
- F. vzhledem k tomu, že ačkoli hlavním zájmem podniků v oblasti sdělovacích prostředků může být finanční zisk, zůstávají sdělovací prostředky poměrně vlivným ideologickým a politickým nástrojem, na nějž by se nemělo nahlížet pouze z ekonomického hlediska,

¹ Úř. věst. L 332, 18.12.2007, s. 27.

² Úř. věst. C 25, 29.1.2004, s. 205.

- G. vzhledem k tomu, že si na trzích v členských státech, které přistoupily k EU v letech 2004 a 2007, vybudovaly významné a často dominantní postavení velké podniky v oblasti sdělovacích prostředků,
- H. vzhledem k tomu, že ačkoli příspěvek nadnárodních podniků v oblasti sdělovacích prostředků k technickému vybavení a pracovnímu kapitálu v nových členských státech byl zásadní pro oživení mediálního prostředí, zůstaly investice do lidského kapitálu pod úrovní, která je nutná pro zlepšení pracovních podmínek a kvality práce pracovníků ve sdělovacích prostředcích,
- I. vzhledem k tomu, že pravomoc EU zabývat se pluralitou sdělovacích prostředků je omezena na oblast právních předpisů týkajících se hospodářské soutěže, a vzhledem k tomu, že finanční rozpětí činností směřujících k vertikální a horizontální koncentraci vlastnictví sdělovacích prostředků nedosahuje úrovně, kde by se na ně vztahovaly právní předpisy EU týkající se hospodářské soutěže,
- J. vzhledem k tomu, že by čtenáři, diváci a posluchači sdělovacích prostředků měli mít přístup k široké nabídce obsahu od vysoce kvalitního zpravodajství až po lehkou zábavu,
- K. vzhledem k tomu, že se tvůrci sdělovacích prostředků snaží vytvářet za daných podmínek co nejkvalitnější obsah, ale že tyto podmínky nejsou ve všech členských státech stejně uspokojivé,
- L. vzhledem k tomu, že roste počet novinářů zaměstnaných za nejistých podmínek, bez sociálních jistot běžných na trhu normálních zaměstnání, a vzhledem k tomu, že výskyt těchto podmínek je pravděpodobnější v nových členských státech,
- M. vzhledem k tomu, že komerční publikace stále častěji využívají materiály vytvořené uživateli, zejména audiovizuální obsah za minimální cenu, což je problematické z hlediska spravedlivé hospodářské soutěže mezi pracovníky v oblasti sdělovacích prostředků,
- N. vzhledem k tomu, že se stále více využívají materiály vytvořené uživateli a stále více se na ně spoléhá, což může nepříznivě ovlivnit soukromí občanů a veřejně činných osob, neboť se tím vytvářejí podmínky pro neustálé sledování,
- O. vzhledem k tomu, že weblogy jsou sice stále běžnějším prostředkem sebevyjádření pro pracovníky ve sdělovacích prostředcích i pro soukromé osoby, ale postavení jejich autorů a vydavatelů, včetně jejich právního postavení, není stanoveno, ani není čtenářům weblogů jasně sděleno, což způsobuje nejasnosti ohledně nestrannosti, spolehlivosti, ochrany zdrojů, použitelnosti etických zásad a určení odpovědnosti v případě soudních sporů,
- P. vzhledem k tomu, že členské státy mají značný prostor pro výklad působnosti veřejnoprávních sdělovacích prostředků a jejich financování, a vzhledem k tomu, že komerční sdělovací prostředky vyjádřily své obavy ohledně nekalé hospodářské soutěže,
- Q. vzhledem k tomu, že veřejnoprávní sdělovacích prostředky jsou významněji přítomny na trhu pouze v audiovizuální a nelineární oblasti, a vzhledem k tomu, že veřejnoprávní sdělovací prostředky členských států se často potýkají jednak s nedostatečným

financováním, jednak s politickým tlakem,

- R. vzhledem k tomu, že na některých trzích jsou veřejnoprávní sdělovací prostředky dominantním hráčem co do kvality i podílu na trhu,
 - S. vzhledem k tomu, že ačkoli veřejnoprávní sdělovací prostředky potřebují stabilní podíl na trhu, aby mohly plnit své poslání, neměl by být podíl na trhu považován za cíl sám o sobě,
 - T. vzhledem k tomu, že v posledním desetiletí vznikly nové formy sdělovacích prostředků a že se tištěné sdělovací prostředky obávají toho, že se rostoucí podíl příjmů z reklamy přesouvá k internetovým sdělovacím prostředkům,
 - U. vzhledem k tomu, že v novém mediálním prostředí dominují zavedené veřejnoprávní sdělovací prostředky a soukromí poskytovatelé,
 - V. vzhledem k tomu, že se v poslední době častěji vyskytují případy, kdy dochází ke konfliktu mezi svobodou vyjadřování a respektováním náboženského a jiného přesvědčení,
 - W. vzhledem k tomu, že úroveň mediální gramotnosti občanů Evropské unie je nižší, než by bylo žádoucí, a informovanost o její potřebě je nízká,
1. naléhá na Komisi a členské státy, aby zabezpečily pluralitu sdělovacích prostředků, aby všichni občané EU měli přístup k svobodným a rozmanitým sdělovacím prostředkům ve všech členských státech, a aby doporučily případná zlepšení;
 2. navrhuje v tomto ohledu vytvořit ve všech členských státech úřad nezávislého ombudsmana pro sdělovací prostředky;
 3. vítá úsilí o vypracování charty pro svobodu sdělovacích prostředků a usiluje o její přijetí v celé Evropě;
 4. zdůrazňuje potřebu zavést systémy pro sledování a prosazování plurality sdělovacích prostředků založené na spolehlivých a nestranných ukazatelích;
 5. souhlasí s tím, že úroveň měření plurality sdělovacích prostředků by měla být individuální podle jednotlivých členských států;
 6. zdůrazňuje, že je zapotřebí, aby orgány EU a členských států využily vhodných zvláštních právních a sociálních záruk k zajištění nezávislosti novinářů a redaktorů a k tomu, aby vlastníci sdělovacích prostředků na všech trzích, na nichž působí, dodržovali osvědčené postupy;
 7. navrhuje zavést ceny odpovídající komerční hodnotě materiálů vytvořených uživateli a také etický kodex a podmínky pro využívání materiálů vytvořených uživateli v komerčních publikacích;
 8. vítá dynamičnost a rozmanitost, kterou do mediálního prostředí vnesly nové sdělovací

prostředky, a podporuje odpovědné využívání nových forem, jako je například mobilní televize;

9. navrhuje, aby se vyjasnilo právní i jiné postavení weblogů a podpořilo se jejich dobrovolné označování podle jejich profesionální a finanční odpovědnosti a zájmu jejich autorů a vydavatelů;
10. doporučuje zahrnout mediální gramotnost mezi 9 základních schopností a podporuje vytvoření ústředního evropského studijního plánu pro mediální gramotnost;
11. podporuje, aby se zveřejňovalo, kdo je vlastníkem jednotlivých sdělovacích prostředků, a bylo tak možné snáze porozumět tomu, oč vydavatelé usilují a z jakého pocházejí prostředí;
12. vybízí členské státy, aby zajistily, že dodržování právních předpisů EU týkajících se hospodářské soutěže ze strany sdělovacích prostředků i odvětví internetových a komunikačních technologií bude usnadňovat a podporovat pluralitu sdělovacích prostředků, a aby učinily přiměřená nápravná opatření tam, kde má koncentrace vlastnictví nepříznivý dopad na pluralitu sdělovacích prostředků;
13. doporučuje, aby byly právní předpisy upravující státní podporu prováděny tak, aby umožňovaly veřejnoprávním sdělovacím prostředkům plnit jejich funkci i v dynamickém prostředí a aby se zároveň předešlo nekalé hospodářské soutěži, která by vedla k ochuzení mediálního prostředí;
14. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Počet členských států EU se od počátku roku 2004 téměř zdvojnásobil. Jedním z hlavních úkolů po rozšíření je zajistit sblížení norem na ochranu demokracie a základních svobod na nejvyšší možné úrovni.

V tomto kontextu zpráva vítá všechny iniciativy zaměřené na zabezpečení demokracie a poukazuje na to, že sdělovací prostředky zůstávají vlivným politickým nástrojem, na nějž by se nemělo nahlížet pouze z ekonomického hlediska.

Zpráva uznává rozhodnutí Evropské komise svěřit stanovení spolehlivých a nestranných ukazatelů plurality sdělovacích prostředků konsorciu 3 evropských univerzit. Dále tato zpráva zdůrazňuje, že je zapotřebí zavést systémy pro sledování a provádění založené na takto stanovených ukazatelích. Nezávislí ombudsmeni pro sdělovací prostředky se považují za součást těchto nezbytných systémů.

Zpráva rovněž uznává současné úsilí zástupců vydavatelů a novinářů o vytvoření charty pro svobodu sdělovacích prostředků. Zpráva dále zdůrazňuje potřebu sociálních a právních záruk pro novináře a redaktory.

Zpráva vyzývá k tomu, aby nadnárodní společnosti přijaly v každé zemi, v níž působí, osvědčené postupy pro svobodu novinářů a redaktorů. Vyjadřuje obavy ohledně skutečnosti, že se v členských státech, které k EU přistoupily v roce 2004 a 2007, používají nižší normy.

Rozvoj a přijetí nových technologií vedlo ke vzniku nových forem sdělovacích prostředků a nových druhů obsahu. Nástup nových sdělovacích prostředků vnesl do mediálního prostředí větší dynamičnost a rozmanitost. Zpráva povzbuzuje odpovědné využívání nových forem.

Zpráva v této souvislosti poukazuje na to, že skutečnost, že postavení autorů a vydavatelů weblogů není stanoveno a uváděno, způsobuje nejasnosti ohledně nestrannosti, spolehlivosti, ochrany zdrojů, použitelnosti etických zásad a určení odpovědnosti v případě soudních sporů.

Doporučuje, aby se vyjasnilo právní postavení různých kategorií autorů a vydavatelů weblogů i zveřejnění záměru a dobrovolné označování weblogů.

Zpráva bere na vědomí, že se v komerčních publikacích stále více využívají materiály vytvořené uživateli za minimální cenu, a všímá si problémů týkajících se soukromí a hospodářské soutěže, které z tohoto vyplývají. Doporučuje odměňovat neprofesionály v míře odpovídající komerční hodnotě, kterou vytvářejí, a používat etický kodex k ochraně soukromí občanů a veřejně činných osob.

Zpráva si všímá problémů, které pro tištěné sdělovací prostředky představuje přesunutí příjmů z reklamy k internetovým sdělovacím prostředkům, ale poukazuje na to, že v novém komerčním mediálním prostředí dominují v oblasti soukromých i veřejnoprávních sdělovacích prostředků zavedení poskytovatelé obsahu. Rovněž zastává názor, že se tato koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků blíží k hranici, kdy již pluralita sdělovacích prostředků nebude automaticky zaručena silami volného trhu, a to zejména v nových členských státech.

Zpráva uznává, že veřejnoprávní sdělovací prostředky potřebují významný a stabilní podíl na trhu, aby mohly plnit své poslání, naléhá však na to, aby se předešlo nekalé hospodářské soutěži a honbě za podílem na trhu jako cílem o sobě. Poukazuje na to, že veřejnoprávní

sdělovací prostředky sice jsou na některých trzích vedoucími účastníky trhu, většinou se však potýkají s nedostatečným financováním a politickým tlakem. Zpráva rovněž uznává, že je zapotřebí zvýšit mediální gramotnost v EU, doporučuje, aby byla mediální gramotnost zahrnuta mezi 9 základních schopností, a podporuje vytvoření ústředního evropského studijního plánu pro mediální gramotnost.